

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

2/XVII

4. FEBRUAR 1977

Proizvodnja, zaposleni, produktivnost v letu 1976

Prvi razpoložljivi podatki gospodarjenja za leto 1976 kažejo, da kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja na določenih področjih uresničujemo z resolucijo zastavljene naloge. Tako so proizvodni tozdi na lokaciji Kranj v letu 1976 proizvedli 38.378 ton izdelkov, kar je 5,2 odstotka več kot je bilo proizvede-

no v letu 1975. Prav tako se je povečala produktivnost (ton na zaposlenega), ki je za 4,3% večja od dosežene v preteklem letu.

Podrobnejši podatki o doseženi proizvodnji, dinamiki zaposlovanja in produktivnosti po posameznih proizvodnih tozdi na lokaciji Kranj so razvidni na strani 2.

Informiranje delavcev bi bilo potrebno hitro prilagoditi delegatskim odnosom, kar pomeni zagotoviti takšne informacije, ki bodo služile delegatom za izpolnjevanje njihove obveze — upoštevanje stališč delavcev — volilcev in povratno seznanjanje delavcev o sprejetih odločitvah.

Člani ZK so ocenjevali

Osnovne organizacije ZK v Savi so januarja zaključile ocenjevanje moralnopolitičnih kvalitet vodstvenih in vodilnih delavcev ter delavcev na izpostavljenih delovnih mestih.

Člani ZK so pri ocenjevanju upoštevali odnos sodelavca do strokovnega in družbenopolitičnega dela, sposobnost ure-

jenja medsebojnih odnosov, ugled med sodelavci itd. Ocenjenih je bilo 180 članov kolektiva.

Obširnejšo informacijo o ocenjevanju bomo objavili v prihodnji številki našega glasila.

Ob slovenskem kulturnem prazniku

*O Vrba! srečna, draga vas domača,
kjer hiša mojega stoji očeta;
da b' uka žeja me iz tvoj'ga sveta
speljala ne bila, golj'fiva kača!*

*Ne vedel bi, kako se v strup prebrača
vse, kar srce si sladkega obeta;
mi ne bila bi vera v sebe vzeta,
ne bil viharjov notranjih b' igrača!*

*Zvesto srce in delavno ročico
za doto, ki je nima milijonarka,
bi bil dobil z izvoljeno devico;
mi mirno plavala bi moja barka;
pred ognjam dom, pred točo mi pšenico
bi bližnji sosed varoval — svet' Marka.*

O čem in koliko smo pisali v letu 1976

Sredstvom obveščanja kot pomembnemu sestavnemu delu našega družbenopolitičnega sistema je bilo po 5. seji CK ZKS posvečeno veliko pozornosti. V okviru obstoječih tehničnih možnosti smo dosegli viden kvalitativen napredek ob podpori komisije za informiranje pri svetu ZK v Savi, osnovne organizacije ZK OSS, organizacije ZSM in sindikalne organizacije, samoupravnih organov ter s sodelavci, ki so odgovorni za informiranje.

Pri informiranju je bila upoštevana in tudi uresničena ustavna pravica delovnih ljudi, da so obveščeni o celotnem poslovanju organizacije združenega dela in njenem materialno-finančnem stanju, o pridobivanju in delitvi dohodka ter uporabi sredstev, o rezultatih, doseženih z združevanjem sredstev, ter o drugih vprašanjih, ki so pomembna za samoupravno odločanje. Kljub napredku in širokemu izboru tem o delu in življenju članov kolektiva pa velja omeniti, da razširjanje marksistične znanosti ni bilo dovolj uspešno, predvsem zaradi objektivnih vzrokov. V prihodnje bo potrebno posvetiti več pozornosti vsebinski zasnovi informacij v interesu delavskega razreda in naprednih socialističnih sil.

V lanskem letu smo izdali 24 številčk časopisa Sava, v katerih smo obravnavali predvsem pretekla dogajanja. Na 346 časopisnih straneh (1557 tipkanih strani formata A-4 in 700 fotografij) smo obravnavali naslednje teme:

	pri- spevkov
— poslovanje	18
— iz proizvodnih tozdov	48
— iz strokovnih služb	5
— kadrovska politika	5
— delo ZK, sindikata in ZB	58
— delo samoupravnih organov	19
— mladinska organizacija	34
— družbeni standard in soc. varstvo	12

— delegacije in ekskurzije v Savi	8
— delo sekcij (foto, štipendisti, gasilci, planinci)	34
— marksistično izobraževanje	14
— kultura v delovni organizaciji	26
— proslave in slovesnosti	18
— šport in rekreacija	33
— zdravstveno in tehnično varstvo	22
— sodelovanje z JLA, krajevnimi skupnostmi, občino, šolami	16
— krajše novice, pisma, zahvale	110
— iz Vulkanu	47
— iz Totre	48
— iz KTM	4

V Vulkanu Niš pa so za svojo skupnost tozdov in Rumo izdali 12 številčk časopisa Vulkanove novine na 100 časopisnih straneh.

Za tekoče obveščanje delavcev smo v lanskem letu izdali 92 Informatorjev in skupnem obsegu 535 tipkanih strani A-4 formata. V poprečju je imel vsak delavec 2 tipkani strani A-4 formata informacij v delovnem dnevu. V vsebini Informatorjev so bile zajete naslednje teme:

	Tipkanih strani
— predlogi zborom delavcev	168
— odločitve zborov delavcev	26
— informacije o osebnih dohodkih	119
— obvestila o kulturi	16
— športna obvestila	31
— propagandna obvestila	17
— splošna obvestila	19
— izobraževanje	10
— informacije o potresu	13
— obvestila ambulante	8
— družbeni standard in socialno varstvo	39
— razporedi zborov delavcev	31
— o mladih	7
— o gasilcih	15

(Nadaljevanje na 2. strani)

Proizvodnja, zaposleni, produktivnost v letu 1976

(Nadaljevanje s 1. strani)

Toda kljub realiziranemu obsegu proizvodnje, doseženi prodaji in porastom produktivnosti pa posamezni tozdi dosegajo negativne poslovne rezultate. Osnovni vzrok za izpad predvidenega finančnega rezultata je treba iskati v stalnem naraščanju stroškov na eni strani ter zmanjšanje prodajnih cen v avgustu leta 1975 na drugi strani.

Podrobno bomo o rezultatih poslovanja ter o delitvi celotnega dohodka in dohodka razpravljali na zborih delavcev konec februarja, ko bomo sprejemali zaključne račune za posamezne skupnosti tozдов in tozde za leto 1976.

Marca bomo podali obširnejšo analizo poslovanja za leto 1976.

Skupnost tozдов / tozd	Dosežena proizvodnja ton		Indeksi		Ind. stanja zaposl.		Ind. produktivn.	
	leto 1976	leto 1975	na plan	1976/75	31.12.76	30.11.76	I.-XII.76	I.-XII.75
TAP	24.275,3	22.430,8	102,5	108,2	108,1	105,8	105,9	103,0
TTI	10.604,7	10.801,2	96,4	98,2	97,5	100,8	100,2	101,3
UU —	3.497,7	3.247,6	84,8	107,7	104,7	—	—	—
—x000 m ² =								
1 tona	x5.102,2	x4.255,0	x88,1	x119,9	x117,3	114,0	114,6	x107,6
KET						101,9	101,1	
POS						122,2	123,5	
OSS						104,4	104,3	
IC						107,1	107,1	

Skupaj Sava	38.377,7	36.479,6	98,9	105,2	104,6			
lokacija Kranj								
brez POS	x39.982,2	x37.487,0	x86x	x106,7	x94,3	103,5	103,2	x104,3

x = za izračun produktivnosti je proizvodnja umetnega usnja izkazana v tisoč m².

O čem in koliko smo pisali v letu 1976

(Nadaljevanje s 1. strani)

Dvakrat mesečno smo urejali zidni časopis. V zidnih časopisih smo s slikovnim materialom in tiskano besedo prikazovali delo in življenje v delovni organizaciji, slovesnosti ob raznih praznikih ter športno in kulturno življenje.

Preko ozvočenja smo delavce obveščali o raznih prireditvah, ob praznikih smo predvajali kratke kulturne programe ter druga važnejša obvestila.

Poleg navedenih oblik obveščanja so bili člani ZK o pomembnejših vprašanih seznanjeni z glasilom za akcijsko usmerjanje članstva, to je Inusom. Po 5. seji CK ZKS smo izdali 7 Inusov, v katerih smo obravnavali naslednje teme:

- sklepi 5. seje CK ZKS,
- osnutek zakona o združenem delu,
- konferenca evropskih partij v Berlinu,
- usmerjeno izobraževanje,
- neuvrščeni v Colombu,
- uresničevanje akcijskih programov,
- uresničevanje zakona o združenem delu.

Skupno so bili Inusi izdani na 30 tipkanih straneh.

Navedeni podatki o obsegu in vsebini obveščanja v naši delovni organizaciji kažejo na to, da je informiranje opravičilo svojo družbeno vlogo in pripomoglo k uveljavljanju samoupravnega sistema pri nas.

Pogovarjali smo se:

- kaj narediti za boljše poslovne rezultate,
- ali so delavci zadovoljivo informirani o poslovanju?

Čeprav zaključni račun še ni izdelan, vemo, da je bilo preteklo leto za Savo težko in da zaradi raznih vzrokov nismo dosegli takega poslovnega uspeha, kot smo ga predvidevali.

Šli smo med sodelavce in vprašali, na katerih področjih bomo morali kaj narediti, da bomo boljše gospodarili. Vprašali smo tudi, ali so bili delavci v preteklem letu dovolj obširno in razumljivo obveščeni o poslovanju Save.

urah naredi dva ali tri obhode, kar je premalo za tekoče spremljanje kvalitete izdelkov.

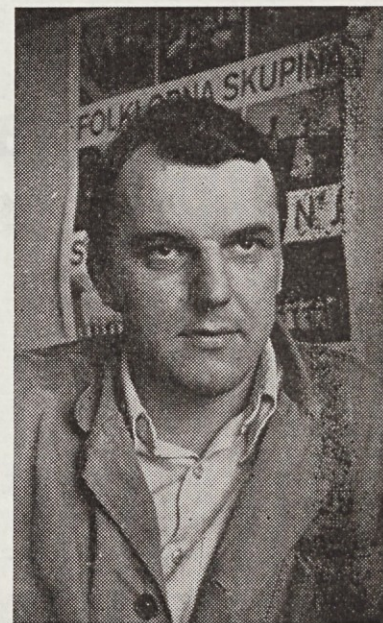
Za proizvodnjo izdelkov je velikega pomena kvaliteta polizdelkov in

TINE PETRIC — Kontrola kakovosti, TTI

Opozoril bi na nekatere pomanjkljivosti, ki v večji ali manjši meri vplivajo na poslovanje.

Premalo pazimo na racionalno uporabo surovin in premalo varčujemo. Kose zmesi in kavčuka lahko vidimo povsod: na dvorišču, v oddelkih na tleh itd.

Izboljšati moramo tehnološko disciplino, kar bo vplivalo tudi na kvaliteto izdelkov. Če je npr. norma narejena prej, kot je predpisano, se slabša kvaliteta takoj pozna ali pa šele čez nekaj mesecev, ko je izdelke že v uporabi. Prizadevanja kontrolorja niso samo v tem, da sistematično pregleduje izdelke, temveč da sodelavce navaja k boljšemu delu, da vedo, da je kvalitetno delo in kvaliteten izdelek v interesu vseh nas. En sam seveda tega ne more doseči. S tem bi se tudi vloga kontrole spremenila. Že sedaj en kontrolor dela v več oddelkih, v osmih

planiranje dovolj velikih zalog za posamezen izdelek.

Tudi sedanji strojni park bi morali delno obnoviti in povečati zmogljivost na nekaterih področjih.

Obveščanje je bilo dovolj obširno, vendar pa je bilo v poslovnih poročilih in sestavkih preveč števil, iz

Gito odlikoval 62 Savčanov

Delo sindikata

4 nove prodajalne Save

Letni občni zbor aktiva ZB

Delo in rekreacija

Predlogi in informacije zborom delavcev

Delitev stanovanj

Ustanovili smo Kulturno-umetniško društvo Sava

Predstavljamo vam POS

Problematika nabave surovin in zunanjetrgovinska politika v letu 1976

Družbena samozaveza

Samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega plana razvoja delovne organizacije SAVA Kranj za obdobje 1976 - 1980

55 novih članov ZK

S seje sveta ZK delovne organizacije

Izumiteljstvo v Savi na novi poti?

NET — TOZD Orodjarna realizirala mednarodno pogodbo

Podeljeni prvi Zlati plaketi Save

SIS bo tekelo delo dalje

Uspela krvodajalska akcija v Tomi

Koliko smo zaslužili?

Osnutek zakona o združenem delu

Povečane zmogljivosti proizvodnje kumulatorskih posad

Priznanje in zahvala

Izberite si poklic gumarja

Kolezarji Save uspešno

Fluktuacija delavcev v letu 1975

Gospodarno delo — dobri rezultati

Tudi Sava za varstvo okolja

Kje bomo organizirali letovanja v poletni sezoni 76

Uspela krvodajalska akcija v Tomi

Koliko smo zaslužili?

Osnutek zakona o združenem delu

Povečane zmogljivosti proizvodnje kumulatorskih posad

Priznanje in zahvala

Izberite si poklic gumarja

Kolezarji Save uspešno

Fluktuacija delavcev v letu 1975

katerih ni bilo moč vsega razumeti in ugotoviti, kaj bi se še dalo narediti.

VIKTOR JEČNIK — Prevleke valjev

V našem tozdu bomo morali izboljšati tehnologijo, tako da bodo izdelki resnično kvalitetni. Poleg tega si bomo morali sami delavci v proizvodnji prizadevati za čimboljšo kvaliteto izdelkov in se ne zanašati samo na kontrolo. Tako v Prevelkah valjev kot tudi v celotni TTI imamo zastarele stroje, kar ovira zviševanje produktivnosti. Z novimi oz. boljšimi stroji bi lahko naredili veliko več. Zdaj imamo veliko ročnega dela, kjer je zelo težko narediti več, čeprav se za to trudimo.

Člankov o poslovanju in položaju Save je bilo v lanskem letu dovolj, napisani pa so bili preveč strokovno, tako da jih mnogi delavci niso mogli v celoti razumeti.

ŠTEFKA HORVAT — Velopnevmatika

Večji uspeh lahko dosežemo le s skupnimi prizadevanji celotnega kolektiva, ne glede na to, kakšno delo kdo opravlja. Naše zmogljivosti so izkoriščene in s temi stroji

ni mogoče povečati količino izdelkov v Velopnevmatiki. Z boljšo disciplino se je že do sedaj in se bo tudi v prihodnje zboljševala kvaliteta, ki je pogoj za ugled in sloves naših izdelkov. Vendar pa moram omeniti, da bi morala biti disciplina uveljavljena v vseh tozdih in službah, ne pa samo v posameznih oddelkih.

Pri obveščanju je viden napredek, saj so bile informacije dovolj jasne in izčrpne.

STANE ALEŠ — Cevarna

Na rezultate proizvodnje vpliva tehnološka disciplina in disciplina nasploh, za katero si tudi sami premalo prizadevamo. Tako se zaposlujejo novi delavci, ki še nimajo delovnih navad, kar se potem pozna v proizvodnji. Tudi višina osebnih dohodkov vpliva na delo. V brizgalni so npr. zelo slabi delovni pogoji in nizek osebni dohodek, kar povzroča nejevoljo in slabše delovno počutje.

Kvaliteta osnovnih surovin in polizdelkov niha, kar povzroča slabšo kvaliteto in zastoje v proizvodnji.

oročil o proizvodnji je dovolj, vendar pa bi morala biti enostavnejša in izčrpnjša.

IGOR LAMOVEC — Valjarna

V Valjarni s tem strojnimi parkom ne bomo mogli narediti več, kot naredimo sedaj. Nekaj bi pridobili z boljšim in racionalnejšim transportom. Če bi bilo potrebno, bi delali v treh izmenah (sedaj delamo v dveh).

S spremembo nekaterih zastarelih tehnoloških predpisov bi izboljšali kvaliteto zmesi. V Valjarni imamo precej skupinskega dela in če eden od skupine manjka, stroj oz. linija stoji. Tu bomo morali več narediti, da do takih primerov ne bo prihajalo.

Menim, da je v Savi veliko delovnih mest, kjer bi moralo biti delo bolj organizirano in racionalnejše izkoriščanje obstoječih kapacitet, pri čemer se bodo morale bolj uveljaviti strokovne službe.

Z varčevanjem surovin in polizdelkov v celotni Savi bi lahko veliko privarčevali.

Informacije o gospodarjenju so bile relativno dobre. Menim, da jih je bralo 20–30 % sodelavcev, ostali

pa so jih zaradi različnih vzrokov zanemarili.

LUCIJA JURIČ — Laboratorij

Včasih ugotavljanje kvalitete surovin ni pravočasno, kar povzroča slabšo kvaliteto ali celo odpadke. To tudi ovira proizvodnjo. Sodelovanje med nami in posameznimi tozdi je dobro. Več pozornosti pa bomo morali posvetiti racionalnejši porabi surovin in polizdelkov v tehnološkem procesu.

V laboratoriju je odgovorno in zanimivo delo, moti pa nas neustrezen prostor. Menim, da so še velike možnosti razvoja.

Informacije o gospodarjenju so bile dovolj obsežne.

ANICA ŠKERGET — Ročna konfekcija in kemični izdelki

Znano je, da v našem tozdu nimamo rednega dela. Po naročilu naredimo serijo ali dve, opravljamo razna drobna ročna dela, večkrat čakamo na zmesi iz obrata II itd. Vse to vpliva na naše delovno vzdušje. Menim, da bi vsak delavec, ko pride v tovarno, moral vedeti,

kaj bo delal. V takih pogojih in organizaciji dela pa je težko govoriti o dobrem poslovanju. Kljub prizadevanju za dobro in kvaliteten delo, zaradi že znanih vzrokov, večjih uspehov ne moremo doseči. O teh vprašanih smo že govorili, vendar se stanje ni izboljšalo.

Za sodelavce, ki želijo biti obveščeni o poslovanju Save, je informacij dovolj.

MARICA KOKALJ — Priprava proizvodnje, TTI

Za izpolnitev plana bo morala operativna priprava proizvodnje pravočasno dobivati naročila iz prodajne službe, tako da lahko planira proizvodnjo in zagotavlja racionalno izkoriščanje strojnega parka.

S skupnimi prizadevanji operativne priprave proizvodnje, tehnološke priprave, nabavne službe in Stiskanih izdelkov bomo morali zagotoviti surovine za proizvodnjo, uvažati nove izdelke in jih uveljaviti na trgu. Nekaj uspehov smo že dosegli z izdelavo talnih oblog, povečavamo proizvodnjo na Cobertzu, izdelavo blaga za čolne itd.

Informacije o gospodarjenju so pretežke. Sicer pa beremo tisto, kar je z našega področja.

Iznajditeljska dejavnost v letu 1976

Jože Grilc

Janez Klemenčič

Franc Čefarin

Stane Valentar

Skupno število prijavljenih predlogov 1976 je bilo 63.

PREGLED PRIJAVLJENIH PREDLOGOV PO SKUPNOSTIH TOZDOV

Skupnost tozdov	Prijavljeni 1976	Rešeni	V delu
TAP	24	13	11
TTI	29	11	18
UU	1	—	1
KET	8	2	6
OSS	1	—	1
Skupaj	63	26	37

Vseh predlogov, ki so bili obravnavani v letu 1976, je bilo 111.

Pregled po skupnostih tozdov

TAP	32
TTI	65
UU	1
KET	8
OSS	2
TTI/KET	1
TTI/OSS	2
Skupaj	111

Podatki za obravnavane predloge so prikazani skupaj za tiste predloge, ki jih je obravnavala komisija delovne organizacije, stare komisije po skupnostih tozdov, samo delavski svet ali pa je bil zanje le pripravljen material za obravnavo.

Rezultati obravnavanih predlogov

Od 111 obravnavanih predlogov je bilo 63 rešenih (t. j. 56,8%), od tega 37 pozitivno rešenih (t. j. 58,7%) in 26 odklonjenih (t. j. 41,3%). 48 predlogov (t. j. 43,2%) pa je ostalo v delu.

Pregled obravnavanih predlogov po skupnostih tozdov

Skupnost tozdov	Pozitivno rešeni	Odklonjeni	V delu
TAP	16	4	12
TTI	21	19	25
UU	—	—	1
KET	—	2	6
OSS	—	—	2
TTI/KET	—	1	—
TTI/OSS	—	—	2
Skupaj	37	26	48

Od 37 pozitivno rešenih predlogov so bile 4 tehnične izboljšave in 33 koristnih predlogov.

Pregled pozitivno rešenih predlogov po skupnostih tozdov

Skupnost tozdov	Tehnična izboljšava	Koristen predlog
TAP	2	14
TTI	2	19

Za navedenih 37 pozitivno rešenih predlogov so bile avtorjem izplačane nagrade v skupnem znesku 114.420,26 din. Za 17 odklonjenih predlogov je bilo v soglasju z 10. členom našega pravilnika izplačanih 1.700.— din.

Delavski svet je nagradil 3 predloge, ki jih je morala komisija zaradi določil našega pravilnika odkloniti. Skupni znesek vseh treh izplačanih nagrad je znašal 7.000.— din.

Pregled izplačanih zneskov po skupnostih tozdov

Skupnost tozdov	Nagrada za pozitivno rešene predloge	Izplačilo za odklonjene predloge	Nagrada	Skupaj
TAP	66.568,70	200,00	1.500,00	68.268,70
TTI	47.851,56	1.200,00	5.500,00	54.551,56
KET	—	200,00	—	200,00
TTI/KET	—	100,00	—	100,00
	114.420,26	1.700,00	7.000,00	123.120,26

Za iznajditeljsko dejavnost delovne organizacije na področju Kranja je bilo v letu 1976 izplačano skupaj 123.120,26 din.

Pri 37 pozitivno rešenih predlogih je bilo možno za 18 (= 48,7%) predlogov izračunati gospodarsko korist.

Skupna gospodarska korist navedenih predlogov znaša za leto 1976 1.420.332,16 din.

Pregled prihrankov (= gospodarska korist) po skupnostih tozdov

Skupnost tozdov	Gospodarska korist	Pri številu predlogov
TAP	834.402,38	6
TTI	585.929,78	12
Skupaj	1.420.332,16	18

Sestajanje komisij

Za 111 obravnavanih predlogov so se komisije sestale:

komisija delovne organizacije	52-krat,
komisija v TAP	1-krat,
komisija v TTI	7-krat.

Obravnavanje predlogov

55 predlogov po enkrat,
26 predlogov po dvakrat,
12 predlogov po trikrat,
1 predlog štirikrat,
12 predlogov je obravnaval le delavski svet,
za 5 predlogov je bil le pripravljen material za obravnavo.

Delavski svet je obravnaval 12 takih predlogov, ki so jih komisije rešile že prejšnja leta, zdaj pa je bilo treba potrditi izplačilo nagrade za prvo oz. drugo leto uporabe predloga.

Primerjava najvažnejših podatkov z letom 1975

Leto	Pripravljeni predlogi	Nagrajeni predlogi	Letni prihranek	Izplačane nagrade	Podeljene diplome
1975	56	25	2.750.344,46	73.370,18	35
1976	63	37	1.420.332,16	114.420,26	42

V letu 1976 je bil prvič organiziran izlet za vse avtorje, ki so v letu 1975 prijavili kakršenkoli iznajditeljski predlog. Pobudo za to je dal Razvojno-tehnološki inštitut, izlet pa je organiziral sindikat. Povabljeni so bili avtorji vseh predlogov, tudi tistih, ki so bili odklonjeni. Naša želja je, da bi ta oblika nagrajevanja iznajditeljske dejavnosti postala stalna.

Še podatek, kolikšen del od celotnega prihranka smo porabili za izplačilo nagrad avtorjem:

8,5%
torej se je ves preostali del, t. j. 91,5% porabil v korist celotne delovne organizacije.

N. Markun

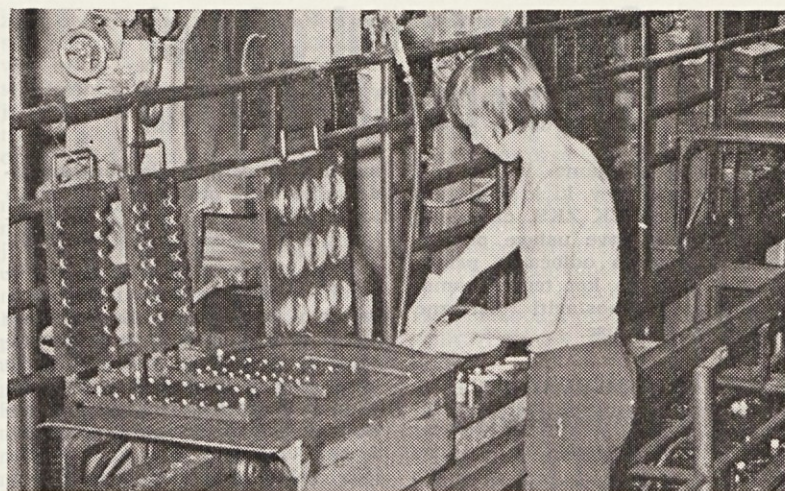
Diplome v letu 1976

Vsako leto podeljujejo delavski sveti posameznih skupnosti tozdog diplome avtorjem iznajditeljskih predlogov za pozitivno rešene in nagrajene predloge. To je, poleg nagrade, priznanje avtorjem za njihovo razmišljanje v zvezi s problemi, s katerimi se v proizvodnji pre pogosto srečujemo.

Za leto 1976 je bilo predlaganih skupno 31 avtorjev, ki bodo prejeli 42 diplom, in sicer 23 v TAP in 19 v TTI.

Pregled po skupnostih tozdog:

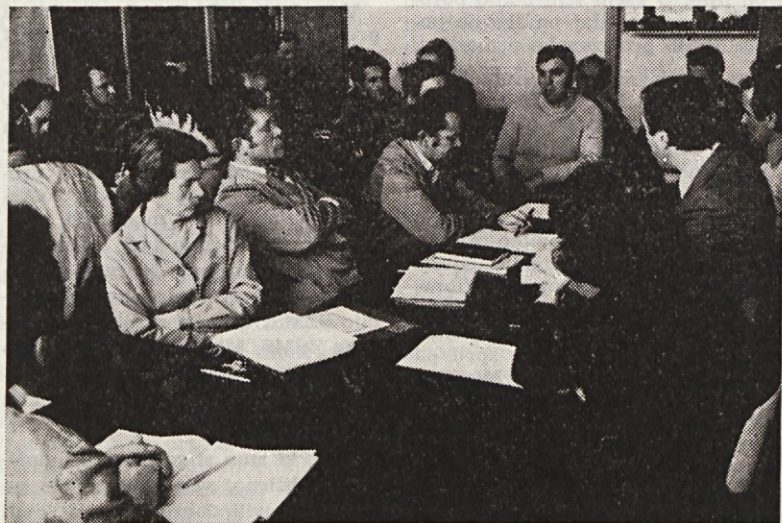
Zap. št.	Avtor	Številka predloga	Naslov
TOVARNA AVTOPNEVMATIKE			
1.	Edo Bertoneclj	609	Odprava okroglih nog in stanjšanje dublirne plošče na plaščih 155 SR 13 M 401 TL
2.	Krsto Doder	612	Naprava za montažo in demontažo kalupov v prešah
3.	Vinko Jenko	562	Večkratna uporaba ovojne folije za ploščo JC
4.	Vinko Jenko	618	Odprava vibracij in izboljšanje vodenja žic JC in preprečitev izpadanja žic iz delilnega valja
5.	Milorad Jovanović	600	Notranje obrizgovanje diagonalnih plaščev za tovorna vozila
6.	Jakob Klevišar	623	Tehnična naprava za odlepljanje noge plašča od ogrevne duše na (tovornih) prešah
7.	Anton Kodran	605	Zmanjšanje notranjega pritiska pri vulkanizaciji avtozračnic
8.	Anton Lebar	562	Večkratna uporaba ovojne folije za ploščo JC
9.	Anton Lebar	597	Spajanje JC pri kalandru ob menjavi različnih dimenzij in ob izteku navitkov
10.	Anton Lebar	618	Odprava vibracij in izboljšanje vodenja žic JC in preprečitev izpadanja žic iz delilnega valja
11.	Anton Lebar	619	Sprememba skozniškega stavka na oknu gatra za JC
12.	Anton Lebar	638	Sprememba vodenja žic pri gumiranju žičnega korda
13.	Miklavž Luthar	562	Večkratna uporaba ovojne folije za ploščo JC
14.	Miklavž Luthar	597	Spajanje pri kalandru ob menjavi različnih dimenzij in ob izteku navitkov
15.	Miklavž Luthar	618	Odprava vibracij in izboljšanje vodenja žic JC in preprečitev izpadanja žic iz delilnega valja
16.	Miklavž Luthar	631	Povijanje vseh plošč za R konfekcijo s folijo
17.	Rafael Pervanje	629	Sprememba pritiska in povečanje brzine
18.	Peter Skrbiš	606	Boljše likanje plaščev na nogi
19.	Anton Šmajd	562	Večkratna uporaba ovojne folije za ploščo JC

20.	Anton Šmajd	618	Odprava vibracij in izboljšanje vodenja žic JC in preprečitev izpadanja žic iz delilnega valja
21.	Alojz Štefanec	631	Povijanje vseh plošč za R konfekcijo s folijo
22.	Franc Šturm	563	Sprememba povijanja plošče za JC v folijo
23.	Krešimir Turuk	613	Sprememba matric in vodil za obrizgavanje žičnih jeder avtoplaščev

TOVARNA TEHNIČNIH IZDELKOV

1.	Franc Čefarin	587	Proizvodnja in kvaliteta ventilov za potniške avtozračnice art. TR 13
2.	Franc Čefarin	588	Kvaliteten način peskanja in premazovanje ventilnih stebel za potniške avtozračnice art. TR 13
3.	Mihael Čuhalev	592	Zmanjšanje odpadka pri vulkanizaciji zračnic za industr. pnevmatiko
4.	Vid Gazvoda	455	Zmanjšanje teže in debeline skimanega tekstila za blazine
5.	Alojz Gregorc	402	Konstruksijska sprememba tekstila za prekate ležalnih blazin
6.	Jože Grilc	615	Povečanje obratov pri navijalnem stroju
7.	Janez Klemenčič	489	Strojno razrezovanje plošč za čevljarsko industrijo na K-05
8.	Janez Klemenčič	518	Brizganje surovcev za transfuzijske zamaške z matrico z dvema odprtinama
9.	Anton Kosec	598	Izboljšava pri vulkaniziranju koles za viličarje
10.	Jernej Mali	645	Avtomatsko polaganje folije na zračnice pri brizganju
11.	Vinko Pegam	556	Sprememba poteka dela pri vulkanizaciji moped ventilov in zmanjšanje delovne sile
12.	Slavko Pirc	617	Sprememba tehnološkega postopka mešanja batcha 21850 in zmesi iz tega batcha
13.	Janez Rogelj	599	Zmanjšanje odpadka pri plaščih 200 x 50
14.	Drago Rozman	556	Sprememba poteka dela pri vulkanizaciji moped ventilov in zmanjšanje delovne sile
15.	Stane Valentar	607	Lažje vstavljanje plastičnega ventila v zračne tlačilke
16.	Stane Vidmar	602	Odprava moline pri svetlih in dvo-barvnih žičnih veloplaščih
17.	Frančišek Vrankar	551	Boljše in organizirano skladiščenje zmesi
18.	Martin Žgalin	566	Brušenje prirobnic
19.	Franc Žigon	489	Strojno razrezovanje plošč za čevljarsko industrijo na K-05

S seje delavskega sveta TAP, kjer so podelili priznanja posameznikom za inovacijske predloge.

Diplome bodo podeljene za 32 predlogov. Nekaj predlogov je prijavi lo več avtorjev, zato je dejansko število diplom 42.

Posebno uspešno je bilo leto 1976 za avtorja tovariša Antona Lebarja, ki bo prejel 5 diplom za 5 uspešnih predlogov in tovariša Miklavža Lutharja, ki prejme 4 diplome za 4 uspešne predloge.

Po dve diplom i prejmejo: v TAP Vinko Jenko, Anton Šmajd; v TTI Franc Čefarin, Janez Klemenčič.

Nadja Markun

Samoupravni odnosi in delegatski sistem

Pri oceni izhajamo iz ene od osnovnih zadolžitve, ki je bila sprejeta na 5. seji CK ZKS, da je pri uresničevanju nove ustave potrebno samoupravno odločanje približati delavcem in kot temelj samoupravljanja vzpostaviti ustrezne dohodkovne odnose.

A — Uresničevanje samoupravljanja v delovni organizaciji

V naši delovni organizaciji smo v začetku leta 1975 prešli na novo organizacijo in iz 4 tozdov ustanovili 19 tozdov, istočasno pa so se nam pripojile še 4 delovne organizacije s skupno takrat prav tako na novo ustanovljenimi 11 tozdi. Posamezne skupine tozdov smo v skladu s takrat veljavnimi predpisi zaradi proizvodne in tehnološke povezanosti združili v skupnosti tozdov.

Takšna organiziranost je sicer omogočala večjo neposredno udeležbo delavcev pri samoupravnem odločanju, vendar ob zagotovitvi še vseh drugih pogojev. Med temi naj navedemo pomembnejše:

1. Izpeljati bi bilo potrebno ustrezne dohodkovne odnose. Ob reorganizaciji smo se dogovorili za večjo dohodkovno povezanost in

mo tudi z uveljavitvijo obračunsko-dohodkovnih odnosov, ki bodo vzpostavljeni šele v tozdi, ustanovljenih s predvideno reorganizacijo.

2. Za hitrejšo uveljavljanje navedenih večjih organizacijskih sprememb v letu 1975 bi bilo potrebno še, da bi v krajšem času po reorganizaciji sprejeli oz. prilagodili vse samoupravne splošne akte, ki bi zagotavljali enotnost in red pri poslovanju in sprejemanju odločitev. S sprejemanjem teh smo v letu 1975 delno zaostajali zaradi preobremenjenosti strokovnih delavcev, delno pa tudi zaradi tega, da se na dnevnih redih organov upravljanja in zborov ne bi pre pogosto pojavljali splošni akti. Da nekateri samoupravni akti niso bili sprejeti niti v letu 1976, so razlogi podobni, kot smo jih navedli za uveljavljanje dohodkovnih odnosov. Po uveljavitvi zakona o združenem delu bi bilo organizacijo in splošne akte potrebno ponovno uskladiti z njim.

3. Število članov organov upravljanja se je znatno povečalo, na novo pa so bile izvoljene tudi delegacije samoupravnih interesnih skupnosti v vseh novoustanovljenih tozdih in veliko delavcev je bilo prvič ali pa po daljšem času ponovno bolj aktivno vključenih v samoupravni proces. Za vse te, posebno pa še za novejša člane organov in delegacij, bi bilo potrebno organi-

njihovih delavskih svetov. Vloga delavskega sveta tozda je bila zmanjšana še s sklicevanjem skupnih sej delavskih svetov v isti skupnosti tozdov, precej pa tudi z opuščanjem obravnave in prenašanjem pristojnosti delavskim svetom skupnosti tozdov, ki so zaradi neizpolnjenih pogojev za vpis v register na zunaj poslovale kot tozdi.

Pri odločanju delavcev na zborih pristojnosti niso bile okrnjene. Postopno so se izboljševale informacije o predlogih, ki so bili predloženi zborom delavcev in informacije o odločitvah zborov delavcev. Vse pripombe zborov so bile proučene in pojasnjene; po potrebi je bil izveden usklajevalni postopek. Manj ustrezno je bil v določenih primerih izpeljan predhodni postopek za strokovno in samoupravno uskladitev predlogov. Temu bomo v bodoče morali posvečati več pozornosti. Pred vsako pomembno odločitvijo bodo morala biti razčiščena in uskladenjena vsa posamezna vprašanja s prizadetimi strokovnimi in vodilnimi delavci, v organih upravljanja in organih političnih organizacij. Strokovni predlogi bodo morali vsebovati več izbirnih rešitev, o katerih bo odločeno v času usklajevanja predloga do seje delavskega sveta.

B — Delo delegacij družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti

a) Delegacije Zbora združenega dela družbenopolitičnih skupnosti svoje delo opravljajo na skupnih sejah v konferenci delovne organizacije. Sestale so se skoraj pred

vsako sejo občinske skupščine in obravnavale vse važnejše predloge. Nekoliko kasneje je bila uvedena redna obravnava gradiva za seje republiške skupščine. Pri obrazložitvi predlogov in organizaciji priprave stališč delegacijam nudijo zadosti pomoči strokovne službe. Zaradi kratkih rokov se delegacije manjkraj povezujejo z organi upravljanja, še manj zadovoljivo pa izpolnjujejo svojo nalogo — informiranja volilcev. To nalogo bi delegati lahko bolj opravljali le z ustrezne pripravljanim gradivom. Delegacije so že večkrat zahtevale, da bi izvlečke predlogov in odločitev prejemali vsi člani delegacij, vendar se morajo še vedno zadovoljiti s kroženjem manjšega števila izvodov, največkrat zelo obsežnega gradiva. Informiranje delegatov o predlogih in odločitvah republiške in zvezne skupščine se je izboljšalo z izdajo glasila Poročevalec. Za informiranje širšega kroga delavcev bi se morala vključiti tudi naša informativna služba.

b) Nekoliko manj popolno je bilo delo leto kasneje ustanovljenih splošnih delegacij samoupravnih interesnih skupnosti. Zaradi obsežnosti gradiva se v konferenci delegacij delovne organizacije sestajajo delegati tozdov, ki so se usmerili za delo v posamezni interesni skupnosti, sej skupščin pa se večinoma udeležujejo stalni delegati. Kljub temu, da imajo precejšnjo strokovno pomoč, je delo teh delegacij še dosti težje kot delo delegacij družbenopolitičnih skupnosti. Poleg tega, da so splošne delegacije vezane na delo večjega števila interesnih skupnosti, jim delo otežkoča tudi večkrat vsebinsko in oblikovno slabo pripravljeno gradivo teh skupnosti. To je tudi eden od bistvenih razlogov, da se aktivnost članov teh delegacij občasno zelo poslabša.

Program dela mladih v skupnih službah

Mladina skupnih služb je imela 24. 1. 1977 svoj drugi sestanek, na katerem smo sprejeli program dela osnovne organizacije za letošnje leto. Delo, ki smo si ga zadali, je razdeljeno na 11 večjih sekcij, ki naj bi se vrstile skozi vse leto. Prav bi bilo, da si ogledamo njihov program akcij, še bolj zanimivo pa bo kasneje slišati, kako smo te akcije izpeljali, kako so uspele, kdo vse je pri akcijah sodeloval in kaj smo odnesli od njih. O vsem tem bomo poročali kasneje, za zdaj pa si raje pogledajmo našo programsko usmeritev.

Prva in glavna naloga mladine v skupnih službah, ki so si jo zadali je, da k delu mladine pritegnemo čim več mladincev, saj se jih sedaj skoraj polovica ne odzove vabilom na sestanke in akcije. To pa mislimo in želimo doseči s konkretnim delom. V februarju si bomo skupno z drugimi osnovnimi organizacijami v delovni organizaciji ogledali filme, ki jih je posnela naša foto-filmska sekcija, v marcu si bomo ogledali slovensko TV hišo, mesec april pa naj bi bil mesec športa. Mladinci naj bi se pomerili v kegljanju in streljanju z zračno puško. Mesec junij bomo izkoristili za izlet v hribe, poletje, to je mesec julij, pa bi popestrili s piknikom. September naj bi zopet izkoristili za izlet v hribe, za oktober pa bi povabili na razgovor kakega znanega družbenega, športnega, kulturnega ali katerega

drugega delavca, odvisno od tega, za katerega se bodo mladinci v anketi, ki smo jo razposlali, odločili. Letošnje delo mladine v skupnih službah bomo na koncu leta popestrili z družabnim srečanjem.

Poleg zgoraj naštetega dela se bomo mladinci potrudili, da bomo čim bolj uspešno sodelovali v drugih akcijah v delovni organizaciji, ki jih bo organizirala mladina, ZK ali sindikat.

V nadaljevanju seje so prisotni predlagali in sprejeli finančni načrt stroškov v letošnjem letu. V prostovoljno partizansko četo se je priglasila Irena Govekar. Da je bil odziv tako slab, je vsekakor realna slika naših mladincev, ki so povečini pripravljene delati, vendar imajo druge zadolžitve, ki se jim bolj posvečajo kot pa delu v mladinski organizaciji. Dobili smo tudi informacijo, da se začne s 1. februarjem akcija za najboljšo osnovno organizacijo SZMS, ki jo je razpisala republiška ZSMS. Mladinci skupnih služb smo sklenili sodelovati v tem tekmovalstvu in naš cilj je doseči čim boljše rezultate.

Delo, ki smo si ga mladinci zadali, je obširno, veseli bomo, če ga bomo opravili dobro, še bolj veseli pa bomo, če bomo v to pritegnili čim več mladih.

Jože Vratarič

skupno knjigovodstvo za skupnosti tozdov. Po uveljavitvi novega zakona o knjigovodstvu v juniju 1975 skupno knjigovodstvo na nivoju skupnosti tozdov ni bilo več možno in zato niso več veljala izhodišča, ki so pogojevala reorganizacijo. Spremembe izhodišč, upoštevanih ob reorganizaciji, je nato prinesel še osnutek zakona o združenem delu, ki ni predvideval več take oblike združevanja v skupnosti tozdov, kot je uveljavljena v naši delovni organizaciji.

Zaradi navedenih dveh bistvenih novosti, smo ugotovili, da bo potrebno organizacijo dela in upravljanja čimprej prilagoditi novemu zakonu o združenem delu. Ker je bil sprejet šele konec novembra 1976, ustrezne reorganizacije ni bilo možno uveljaviti s 1. 1. 1977, ampak bo postopno izvedena v letu 1977 in dokončno s 1. 1. 1978. Zaradi prestativte vseh teh rokov pa zaostaja-

zirati ustrezno družbenopolitično izobraževanje in tudi z drugimi ukrepi povečati njihovo osveščenost. To delo je bilo sicer v precejšnji meri opravljeno, seveda pa je povezano z velikimi stroški, po drugi strani pa tudi s pripravljenoostjo za hitrejšo aktivno vključevanje samih delavcev.

4. Informiranje delavcev bi bilo potrebno hitro prilagoditi delegatskim odnosom, kar pomeni zagotoviti takšne informacije, ki bodo služile delegatom za izpolnjevanje njihove obveze — upoštevanje stališč delavcev — volilcev in povratno seznanjanje delavcev o sprejetih odločitvah.

Razumljivo je, da je vse to vplivalo na vsebino in kvaliteto samoupravnih odločitev v novoustanovljenih tozdih.

Pristojnosti delavskih svetov tozdov so bile delno zmanjšane že z ustanovitvijo skupnosti tozdov in

Idejnopolitično usposabljanje v ZK

Če primerjamo usposabljanje komunistov včasih in danes, bomo ugotovili marsikateri napredek, vendar pa ta še ni tako velik, da bi bili lahko povsem zadovoljni. Zlasti je treba omeniti osnovne organizacije, v katerih poteka delo komunistov, kjer bi usposabljalne moralo biti redno in intenzivno, saj člani sami najbolj vemo, s čim se moramo seznaniti, da bi bilo naše delo učinkovito in v korist delavskega razreda in družbene skupnosti.

Delo komunistov mora biti vsestransko, to pomeni, da se moramo seznaniti z vsemi vprašanji našega družbenega razvoja, si prizadevati, da bi uveljavili sodobna spoznanja v naši praksi in idejnopolitično ocenili delo in ponašanje nas samih, in to ne samo na sestankih osnovnih organizacij, pač pa tudi na delovnem mestu in ob pomoči tudi tistih sodelavcev, ki niso člani naše organizacije, so pa aktivni ustvarjalci našega socialističnega samoupravnega sistema. Naš samoupravni sistem je edinstven na svetu, saj v resnici uveljavlja delovnega človeka v polni meri, mu daje moč in pravico, da odloča o mnogih vprašanih družbenega razvoja. Zato za utrditev samoupravnega sistema nismo odgovorni samo našemu delavskemu razredu, ampak tudi mednarodnemu delavskemu razredu. Ta odgovornost komunistov Jugoslavije nalaga posebne naloge teoretičnega in praktičnega značaja. Tudi sedaj smo pred nalogo, da v polni meri in v duhu dialektičnega materializma spoznamo smisel sprejetega zakona o združenem delu in ga skušamo ne samo formalno organizacijsko uresničiti, pač pa mu moramo dati vsebino, s katero bomo resnično spremenili družbenoekonomske odnose v združenem delu in družbenem življenju.

Ko govorimo, da moramo ocenjevati naše akcije, naše ukrepe, pomeni, da se moramo pripravljati in stalno usposablјati za tako ocenjevanje. Prepričan sem, da pri delu želimo biti pošteni in dosledni ustvarjalci plemenitih človeških odnosov, v katerih bo vsak postal svoj jaz. Naša naloga je, da poslušamo

vprašanja in hkrati pripravljamo odgovore ter usmerjamo razpravo k enotni in skupni družbeni akciji. Ne moremo si prilaščati nobenih poseb-

nih pravic samo zato, ker smo v vrstah avantgarde delavskega razreda. Kot komunisti prevzemamo večjo odgovornost do vseh družbenoekonomskih in političnih dogodkov v naši okolici, ki jih moramo v vsakem trenutku oceniti in ugotoviti, kje smo površni, zakaj nismo uspeli in kdo so krivci za neuspeh začete in odgovorne naloge.

Z namenom, da bi dosedanje pomanjkljivosti pri usposabljanju komunistov odpravili in se še bolj vključili v reševanje vseh problemov, bomo morali razmišljati o tem, da v osnovne organizacije vnesemo nove, bolj žive poti pripravljajna komunistov za akcije in delo.

Kakšne naj bi bile nove poti, bomo morali vsi ugotavljati in zbrati tiste, s katerimi bi izpopolnili dosedanje vrzeli in v čimkrajšem času dosegli večje in boljše uspehe.

J. Kocjan

Usposabljanje samoupravljalcev

V naši družbi delovni ljudje že več kot 25 let upravljajo z družbenimi sredstvi. V tem času smo dosegli marsikakšen uspeh tako v proizvodnem procesu kakor tudi na ekonomskem in družbenem področju. Verjetno bi lahko dosegli še več, če bi več pozornosti posevečali prav neposrednim proizvajalcem kot temeljnemu nosilcem samoupravnega sistema. Več pozornosti v tem smislu, da bi jih seznanjali s političnimi cilji, namenom in vrednostjo samouprave za delovnega človeka, saj se prav v tem sistemu osvobaja mezdni odnos, ki so značilni za druge sisteme v današnjem času.

Zakonske omejitve mandatnih dob imajo svoje mesto in namen, saj prav te omogočajo vsem delovnim ljudem, da se aktivno vključijo v samoupravne organe in v njih z delegatskimi pooblastili odločajo o mnogih vprašanih našega življenja.

Zelo zanimiva bi bila slika, koliko naših delavcev je do danes že sodelovalo v posameznih samoupravnih organih in kolikokrat ter

koliko je še takih delavcev, ki v tem času ali v času svojega delovnega staža še niso bili vključeni v noben samoupravni organ. Verjetno take podatke strokovne službe imajo, če pa jih ni na razpolago, naj se evidenca vzpostavi in naredi pregled v vključevanju nas v samoupravne organe v delovni organizaciji, samoupravni interesni skupnosti in tudi v družbenopolitični skupnosti.

Seveda bi tak pregled dosegel svoj namen, če bi ga kadrovske komisije sindikalnih in drugih družbenopolitičnih organizacij uporabljale predvsem z namenom, da kandidate postopno in sistematsko kadrujejo v posamezne organe in da kandidate pravočasno usmerijo v posamezne oblike usposabljanja, da bi po izvolitvi lahko uspešno opravljali svoje naloge na določenem področju dejavnosti.

Sedanja praksa, ko kandidate usposablјamo v enem ali dvodnevem seminarju po izvolitvi, verjetno ni več sprejemljiva, saj nam doka-

zuje, da na področju vodene kadrovske politike nismo veliko napredovali in jo vse preveč prepuščamo stihijskim razmeram. Poleg tega pa je tudi vprašljivo, kaj smo z enkratnim usposabljanjem v začetku mandatsne dobe resnično dosegli.

Vsi na novo zaposleni na uvajalnih seminarjih spoznajo v temi Samoupravljanje v delovni organizaciji Sava nekatere značilnosti samoupravne organiziranosti. Vendar je to spoznavanje preveč v smislu Bernsteinovih misli, kjer je važna pot, ne pa cilj. Usposabljanje samoupravljalcev bi danes morali programsko razdeliti v dve fazi. V prvi fazi bi morali vse zaposlene seznaniti s političnimi cilji samouprave v našem družbenem sistemu, ker vemo, da se samouprava ne zaključuje v tozdu ali delovni organizaciji, ampak se nadaljuje v samoupravnih interesnih skupnostih in družbenopolitičnih skupnostih. Samo tako obravnavana samoupravna teorija lahko poda celotno povezanost samoupravne organiziranosti naše

družbe, samo tako lahko spoznamo namen samouprave, njenega utrjevanja ter dopolnjevanja in vključevanja vseh zaposlenih.

Druga faza pa bi morala zajeti vrsto, obseg in odgovornost samoupravnega organa in metode dela v tem organu. V to fazo bi morali biti vključeni vsi tisti delegati, ki so bili izvoljeni v posamezne organe. S tem usposabljanje še ni končano, ker bi morali tudi še v času samega mandata delegate seznanjati z vsemi tekočimi problemi in jih tako pripravljati na odgovorno delo v organu.

V bodoče si moramo vsi prizadevati, da bo k vsakemu strokovnemu usposabljanju priključeno tudi družbeno-samoupravno usposabljanje v razmerju vsaj 3 : 1 glede na skupno število razpoložljivih učnih ur v seminarju ali tečaju.

S tako samoupravno politiko usposabljanja bomo počasi odpravili pomanjkljivosti v družbenih znanjih, s katerimi se srečujemo pri dosedanjem delu.

J. Kocjan

Enotna kulturna politika v Savi

Sindikalna organizacija in organizacija ZSM Sava sta decembra 1976 razpravljali o kulturni dejavnosti in njenem uveljavljanju v naši delovni organizaciji.

Nosilci in animatorji kulture so bili do sedaj trije, in to: kulturno umetniško društvo Sava, komisija za kulturno dejavnost pri sindikatu in pri mladinski organizaciji.

Da bi zagotovili skupno delo na tem področju in vpliv družbenopolitičnih organizacij, sta sindikat in mladina razrešili svoji komisiji in predlagali, da se vsa kulturna dejavnost organizira v okviru kulturno umetniškega društva.

Na razgovoru predstavnikov kulturno umetniškega društva, kulturne komisije pri sindikatu in mladini ter foto-filmske sekcije, ki je bil 27. januarja, je bilo doseženo soglasje o bodočem delovanju.

V okviru kulturno umetniškega društva bodo animatorji kulture delovali predvsem v dveh osnovnih smereh, t. j. v uveljavljanju že organiziranih sekcij (folklor, oktet, tamburaši, instrumentalna skupina, foto-filmska sekcija) ter uveljavljanju novih sekcij in raz-

vijanju splošne kulturne dejavnosti (gledališke, operne in filmske predstave, organizacija in izvedba proslav, knjižnična dejavnost itd.).

Denarna sredstva za delo sekcij so predvidena v okviru sklada skupne porabe, medtem ko bosta drugi del dejavnosti financirali mladinska in sindikalna organizacija iz svojih sredstev. Vendar pa je to le začasna rešitev za letošnje leto, medtem ko bodo že v 1978. letu skupna sredstva za celotno kulturno dejavnost zagotovljena z gospodarskim načrtom.

Pri tako široko zastavljeni in organizirani kulturni dejavnosti pa se postavlja vprašanje namestitve delavca, ki bi poklicno delal na tem področju. Predlogi so bili v preteklih letih že, vendar so naleteli na odklonilno stališče, ki pa bo moralo biti spremenjeno, če resnično želimo organizirano in vsebinsko bogato kulturno dejavnost v Savi. Že v dosedanjem delu se je pokazalo, da posamezni animatorji kulture delno med delovnim časom, večino pa izven njega, ne morejo v celoti opravljati zahtevnih nalog.

Peter Bogataj

V razpravi o poenotenju kulturnega delovanja v Savi so bila mnenja precej različna. Ob zaključku pa so bili vendar enotni.

Naš razgovor

Marija Potočnik

Na današnji razgovor sem povabila sodelavko, ki že skoraj sedemnajst let dela in živi med nami. Skromna, neopazna, delavna in prizadevna. Pa vendar se po našem precej razlikuje — sicer pa preberite.

— Koliko časa ste že v Prevlaki valjev?

V tem oddelku delam že peto leto, prišla pa sem iz cevarne, kjer sem delala 12 let. Delo je tu celo težje kot na prejšnjem delovnem mestu (prenašanje in dviganje). Delovni pogoji so enaki, saj je bilo v cevarni več prahu, tu pa je slabši

zrak. Tudi zaslužek ni bistveno večji. K Prevlakam valjev sem prišla zaradi dvozmenskega dela, kar pomeni ženi skoro največjo ugodnost v primerjavi z delom v treh izmenah.

— Imate družino. So otroci v vaši odsotnosti v varstvu?

Glede varstva sem kar zadovoljna. Večji, ki mu je 12 let, hodi v šolo, 6 letna deklica pa je v otroškem vrtcu. Stanujemo v svoji hiši že 7 let.

Veliko problemov rešiva lažje, ker sva oba zaposlena v Savi. Mož dela kot vzdrževalec v Valjarni na tri izmene, kar nama pride prav tudi ob urejanju družinskih vprašanj, predvsem pa vrstva otrok.

— Ste ob gradnji hiše dobili posojilo v Savi?

Posojilo sva dobila dvakrat. Prvič 7.500 din, pred kratkim pa še 20.000 din.

— Kljub tolikim delovnim letom ste se odločili za šolanje. Mislim, da imajo mnogi boljše pogoje glede šolanja, pa o tem ne razmišljajo!

Vedno sem si želela, da bi napredovala v znanju. Vsa ta leta sem se posvečala družini, ob majhnih otrocih se je težko šolati. Z leti otroci

postanejo samostojnejši. Zato sem se vpisala v večerno osemletko. Moram priznati, da mi je bil pri študiju v veliko pomoč mož, ki me podpira in vzpodbuja. Seveda pa precejšen del učenja še vedno odpade na večerne ure, ko je gospodinjsko delo opravljeno.

— Gotovo predstavlja tako šolanje za vas, ženo, mater, precejšen napor?

Res je bil začetek precej težak. Treba je bilo začeti vse znova, saj je minilo skoraj 18 let, odkar sem zapustila šolske klopi.

— Koliko časa pa ste sedaj hodili v šolo?

8. razred sem končala v 5 mesecih. Delavska univerza je organizirala osnovno šolo, predavanja smo imeli v Predosljah, kamor sem se vozila s svojim avtom. Sedaj se počutim dobro in skoro nimam strahu ob vpisu na poklicno gumarsko šolo v okviru Izobraževalnega centra Sava. Če bo šlo, bom poskusila še na srednji šoli. Seznanili so nas že tudi delno z učnim programom za gumarsko šolo. Upam, da bo šlo.

— Kako se počutite v šoli po tolikih letih?

Predvsem v osnovni šoli sem se znašla med soraj samimi mladimi. Pa so me vseeno sprejeli medse. Ob študiju smo postali prijatelji. Če pravijo, da je današnja mladina slaba, tega jaz nisem občutila in lahko rečem, da smo se dobro razumeli.

— Kako gledajo na vaše izobraževanje v oddelku?

Ko sem začela hoditi v večerno šolo, so mi omogočili delo v dopoldanski izmeni. Poleg tega so mi odobrili 5 dni izrednega študijskega dopusta. Tak odnos vodstva delovne organizacije do izobraževanja me vzpodbuja, da z začetim delom nadaljujem.

— Kaj menite o uspehu in rezultatih vašega tozda?

Čutim, da tisti, ki so odgovorni, da delo v oddelku teče, svoje delo opravljajo z odgovornostjo. Seveda se je treba o marsičem pogovoriti, saj bi se sicer slabše razumeli in verjetno bi bili tudi rezultati slabši.

— Veste, kako gospodarsko stoji Sava?

O tem nam dosti povedo na zborih delavcev. Na teh zborih dajemo tudi svoje predloge, vendar še vse premalo o zadevah, ki se najbolj neposredno tičejo našega dela in načrtov.

— Poznate družbenopolitične delavce v oddelku, npr. predstavnika sindikata?

Poznam jih, to pa zato, ker so prisotni, so med nami. V to delo bi se še bolj vključila, vendar sem se sedaj posvetila šoli.

— Kaj predlagate, da bi se v vašem tozdu izboljšalo, spremenilo?

Naši prostori so premajhni, prenatrpani, založeni. Želimo si večjega delovnega prostora. Bojimo se požarov. Če bi prišlo do večjega požara, bi se težko vsi rešili. Ze tudi sama sem bila prisotna ob izbruhu požara. Lahko rečem, da smo vsi pravilno ukrepali, vsak je pograbil gasilni aparat in ogenj nam je uspelo pogasiti.

— Menite, da pišemo dosti o delavcih iz proizvodnje?

Časopis redno preberem, vendar opažam, da se še vedno premalo poznamo. Tudi delavci iz proizvodnje radi slišijo besedo o sodelavcih, o njihovem delu in problemih. Taki prispevki jih zanimajo.

— Kaj je za vas Sava?

Aktivni počitek med delom

V svetu so številni strokovnjaki že pred desetletji prišli do spoznanja, da odmor zmanjšuje utrujenost, eksperimentalno pa je dokazano, da se utrujenost hitreje zmanjša pri aktivnem odmoru.

Na kratko bi lahko rekli, da je počitek v nasprotju z delom oziroma sredstvo za vraščanje funkcionalnih sposobnosti organizma v normalno prvotno stanje. Potreba po počitku nastane zaradi fiziološke neudobnosti, ki se s stopnjo utrujenosti in subjektivnega napora povečuje vse dotlej, dokler ni prekinjena zveza ali kontinuiteta dela. Če bi spremljali krivuljo delovne storilnosti pri posameznem delavcu ali skupini, bi opazili, da niha. V začetku delovnega dne se krivulja dviguje, dokler med 1. in 2. uro dela ne doseže svojega maksimuma. Seveda je to odvisno od vrste in narave dela. Produktivnost ostane potem določen čas na tem nivoju, potem pa prične padati. To je posebno vidno po 5. uri dela, ko se krivulja prične bolj strmo spuščati navzdol.

Dokazano je tudi, da si delavci prav zaradi stopnjevanja utrujenosti in fiziološkega neudobja jemljejo krajše pavze, ki niso uradno določene in ki jim pravimo spontane ali »ukradene« pavze. Da bi zmanjšali utrujenost in zmanjšali število spontanov pavz, so v procesu dela pričeli v svetu uvajati najprej eno, nato pa več kratkih pavz za počitek. Eksperimentalno so kmalu na to številni fiziologi dela dokazali, da se utrujenost hitreje zmanjša pri aktivnem odmoru. Z drugimi besedami: bolj koristno za osebno počutje je, če med odmorom ne počivamo tako, da sedimo, ampak, da smo aktivni, vendar z drugimi gibi kot med svojim rednim delovnim časom. Taka aktivnost pa so lahko gimnastične vaje (telesne vaje), ki se po svojem značaju razlikujejo od delovnih gibov.

V moderni proizvodnji vpliva na utrujenost cela vrsta dejavnikov, katerih izvor ni samo v telesni ali duševni obremenitvi, ampak tudi v fizikalnem in socialnem okolju, zato je zelo pomembno, kakšna je vsebina aktivnega odmora. Pri tem gre za to, da pri aktivnem počitku obremenimo tiste dele telesa ali organske funkcije, ki pri delu niso sodelovali ter da menjamo okolje, v katerem ni dejavnikov, ki so pri delu negativno vplivali na dobro počutje (ropot, smrad, preprih, vročina, itd.)

Glede na čas delimo aktivni počitek na:

- uvodno ogrevanje,
- aktivni počitek v 30-minutnem odmoru,
- aktivni počitek v posebnih mikropavzah.

Ker smo se v Savi opredelili za aktivni počitek v posebni (mikro)

Sava mi veliko pomeni, tu živim in delam, zato sem se vpisala v gumarsko šolo, da bi po svojih močeh pomagala graditi Savo, v kateri bom verjetno preživela še vsa delovna leta.

Sodelavki Mariji želimo še veliko šolskih uspehov pa tudi osebne sreče in zadovoljstva v krogu vseh, ki jo imajo radi.

Jože Štular

pavzi, bi bilo prav, da na kratko naznamo njene glavne značilnosti. Osnovni namen posebne rekreacijske pavze je, da obnovi od dela in delovnega okolja prizadete funkcionalne sposobnosti delavca, da zmanjša ali odstrani utrujenost, da zmanjša število in trajanje spontanov pavz, da poveča voljo za delo in s tem dvigne produktivnost dela.

ČASOVNA OPREDELITEV PAVZE

Iz raziskav je razvidno, da sta najugodnejši dve pavzi. Prva za malico nekaj pred 4. uro dela in druga za rekreacijo med 5. in 6. uro dela. Vsebinska rekreacijske pavze je odvisna od vrste dela in utrujenosti. Posebna rekreacijska pavza je sestavljena iz kompleksa gimnastičnih vaj, ki se izvajajo ob glasbi in spremljavi. Kompleks je sestavljen iz 7 do 9 vaj. To je razteznih, krepih in sprostilnih in traja od 6 do 8 minut.

I. Vaje za gibljivost (raztezne vaje)

- vaje za ramenski obroč,
 - vaje za hrbtenico,
 - vaje za kolčni obroč.
- II. Vaje za moč (krepilne vaje)
- vaje za roke in ramenski obroč,
 - vaje za hrbtne mišice,
 - vaje za trebušne mišice
 - vaje za mišice nog in stopal.

III. Sprostilne vaje

Lokalni učinek proizvodne gimnastike:

- večja vitalna kapaciteta in boljši krvni obtok,
- večja elastičnost prsnega koša,
- zboljšanje dela srca pri povečani obremenitvi,
- zmanjšanje glavobolov in bolečin v vratu in hrbtu,
- strotitev utrujenih mišic,
- krepitev neaktivnih mišic,
- vzdrževanje normalne gibljivosti v tistih sklepkih, kjer je ta zaradi minimalnih pogojev pri delu prizadeta,

— sproščanje pri delu prenapetega mišičevja in živčevja.

Zaradi teh številnih utemeljenih prednosti aktivnega počitka pred pasivnim smo pred kratkim pričeli uvajati aktivni počitek med delom za delavce v novi upravni stavbi.

V novi upravni stavbi smo pričeli zato, ker so za to najboljšji pogoji (mikro klima, primeren prostor za vadbo).

Pavza je organizirana vsak dan v začetku 30-minutnega odmora, ki je namenjen za malico in traja 7 minut.

Prvi vtisi so zelo vzpodbudni, zato bomo postopoma vključevali delavce iz FRS, SIS, strokovnih služb TAP, TTI, UU, KET, vzporedno pa bodo potekale priprave za uvedbo aktivnega počitka za delavce v neposredni proizvodnji.

EDO MODIC

Družina

O nastanku in razvoju družine ter na splošno o položaju družine v današnji družbi sem slišal in bral v šoli in v različnih knjigah, časopisih in revijah. To je tema, ki človeka vedno pritegne in mu z odgovori postavlja vedno nova vprašanja, še posebno takrat, ko sam »zajadra v mirne vode« zakonskega stanu in se začnejo pred njim kopičiti problemi, o katerih se mu poprej še sanjalo ni. Zato menim, da veliko mladih zakoncev stopi v novo življenje mnogo premalo pripravljeno, da bi premagovali ovire, ki si jih s svojo neizkušenostjo dostikrat sami postavljajo.

Ker sta verjetno poglavitna pogoja za obstoj družine družbeni standard in zavest članov družine, se bo tudi družina razvijala vzporedno z družbenim in ekonomskim razvojem. Verjetno ne bo več tiste navezanosti in odvisnosti drug od drugega. Danes se otroci v šolah že od samega začetka učijo večje samostojnosti se veliko lažje vključijo v novo okolje. Nekateri trdijo, da je družina danes vedno bolj zaprta vase, v svoj krog, da ljudje v blokih niti sosedov ne poznajo. Morda je to res, vendar se je zelo povečal krog ljudi, znancev, dejavnosti itd., v katerem danes živijo, in s tem družina vedno bolj postaja del celotne družbe.

Mislím, da so odnosi v naši družini dokaj dobri, četudi prihaja do občasnih »družinskih debat«. Poglavito pa je to, da spori preidejo v debato, ki ima skoraj vedno svojo dobro plat večjo kot slabo, četudi ena stranka potegne trenutno krajši konec, kar pa se potem vsem skupaj obrestuje v pozitivnem smislu.

Večina mladih družin ima danes največje probleme okoli stanovanja, varstva otrok, kratko rečeno, da se postavi na noge in si najde svoje mesto v družbi. To je dostikrat vzrok, da težave prerastejo in preživijo njen namen in obstoj, kar pa ni cilj naše družbene ureditve. Mislím, da naša tovarna vlaga ogromna sredstva v izgradnjo novih stanovanj, vrtcev, šol itd. morda mnogo več kot drugod, vendar si družine z rastjo cene stanovanj vedno težje privoščijo svoj dom, četudi najemniško stanovanje, da ne govorimo o nakupu. Posojilo tovarn ob dodelitvi stanovanja, ki je bilo pred nekaj leti skoraj simbolično, je danes skoraj nepremostljiva ovira za družino s povprečnimi osebnimi dohodki. Jaz sem vedno zato, da gradimo to, kar najbolj rabimo, vendar naj se gradi in prodaja čim ceneje, da bo dostopno vsakemu delovnemu človeku, saj imeti stanovanje ni luksuz, ampak eden izmed pogojev za obstoj družine.

Stvari, ki karakterizirajo družino, so ostale še vedno iste, kot so bile pred sto leti. Zato mislim, da se družina ne zapira, temveč obratno in se njeno bistvo ter namen verjetno še dolgo ne bosta spremenila. Če ne drugega, bo čustvena vez vedno prisotna in pomemben dejavnik v obstoju družine, ki je tudi ena izmed osnov zdrave in napredne družbe.

Čtivo, v katerem je bila obravnavana družina s kateregakoli vidika, sem že od nekdanj rada prebirala. Z razvojne, zgodovinske strani (podobno, kot je v našem glasilu izhajal v nadaljevanjih članek Družina) sem imela najprej priliko poslušati na političnem tečaju za predsednike mladine 1948. leta kot 16-letno dekle. Snov o družini je bila vpletena med splošna predavanja z namenom vsestranske izobrazbe. Predavanja so bila kvalitetna, saj so predavali npr. J. Regent, B. Ziherl, F. Kozak, ki jih je bilo veselje poslušati.

Veliko več trajnih vtisov in jasnih predstav v zvezi z družino, odnosi v družini in vzgojo otrok pa sem dobila pri predmetu psihologija in pedagogika med študijem na univerzi. Predavatelj je bil starejši profesor S. Gogala, ki je znal čudovito povezovati teorijo s prakso.

Filozofi so svet razlagali, gre pa zato, da ga spreminjamo

Svoje lastne bogate življenjske izkušnje kot mož, oče in ded je povezoval oz. primerjal z dognanji svetovnih mojstrov na tem področju. Z gotovostjo lahko trdim, da sem si prav pri tem predmetu izoblikovala osnovna načela glede odnosov v družini, ki so mi še danes pomagala in vodilo, seveda skupaj z individualno pridobljenimi izkušnjami glede na specifično okolje in situacije.

Med pisatelji sem rada posegala po knjigah Pearl Buckove, ki zelo pogosto obravnava položaj žene, zakon in odnose, zlasti vzhodnega sveta.

V zakonu imava dva otroke, dečka, stara 14 in 10 let. Ker spadam v takozvano »vojno generacijo« otrok, sem se šolala s štiriletno zamudo in sem se zato tudi dokaj pozno poročila (v 29. letu). To ima prav gotovo svoj poseben vpliv na naše medsebojne razumevanje. Otroka sta bila zelo zaželena. Ta skopa navedba okoliščin, se mi je zdela nujna, preden poskusim odgovoriti na vprašanje, kakšni so odnosi v naši družini in kaj vpliva nanje. S trezno presojo in četudi z rahlo kritičnim gledanjem, ne bi mogla reči drugega kot to, da so odnosi v naši družini dobri in da se razumemo. Osnova temu, kot jaz občutim, je medsebojno spoštovanje. Temeljno načelo, ki ga dosledno izvajam, je upoštevanje otroka kot človeka z željami in pravicami, ki jih imamo odrasli, le da skoraj brez izkušenj in mu je zato potrebna pomoč in nasvet. Smatram, da so od takega ali drugačnega gledanja in obravnavanja otrok zelo odvisni odnosi v družini. Soglasje staršev in enotni nastop, pa utrujeta dobre odnose.

Ali vplivajo na odnose otroci, družba, soseska, šola, izobrazba, razgledanost, značaj itd? To so faktorji, od katerih vsak lahko vpliva na odnose v družini, bodisi neposredno ali posredno. Menim celo, da lahko isti faktor vpliva v eni družini drugače kot v drugi. Torej so odnosi v pretežni meri odvisni od nas samih — tvorcev družine.

Menim, da so nesoglasja v družini nujna. Nemogoče je, da bi se vsak član družine vedno strinjal z mnenjem in vedenjem drugega. Tu so že kali za nesoglasja. Seveda je lahko med težo nesoglasij zelo velika razlika. Če vlada pripravljenost za prisluh in pogovor, ni sreča družine s tem prav nič ogrožena. Ista nesoglasja povzročijo mogoče druge katastrofo.

V naši družini so mi najbolj ostala v spominu nesoglasja zaradi odsotnosti moža z doma, zlasti, ko sta bila otroka še majhna. To niso bila nesoglasja zaradi kakršnihkoli sumničnej, ampak zato, ker je bila s fizično odsotnostjo izključena možnost vsakršne pomoči pri vsakdanjih opravilih.

Pogovor in strpnost se dobro obrestujeta.

Do nesoglasij pri vzgoji otrok pri nas ni prišlo, kaže, da sva z možem

tu znala sporazumno usklajati želje in potrebe otrok z najinim mišljenjem. Če so še bolj potrudim pri brskanju po spominu, kaj naju je še kdaj iztirilo, se, razen navedene pomankljive pomoči pri delu ničesar ne spomnim.

Način reševanja: čimprejšnji pogovor v zvezi s problemom, ki je izzval nesoglasje, zmerno popuščanje ob istočasnem upoštevanju prejšnjih navad partnerja in strpnosti. Sčasoma imaš občutek, da se je zadeva sama od sebe uredila v zadovoljstvo cele družine.

Pri nsalednjem vprašanju bo moj odgovor verjetno najskromnejši, zadrega pa največja.

Resnično je čutiti splošno in vsestransko sproščanje, osvobajanje in popuščanje. Tudi moralna načela niso pri tem izjema. Razvoj družbe in izboljšanje materialne osnove, mislim, da se je že pokazalo, ni pogoj in garancija za trdnejše vezi v družini, za večje zadovoljstvo in boljše razumevanje. Ne vem, če bom rabila pravi izraz »dehumanizacija« in ne vem, če si to besedo pravilno razlagam. V svoji predstavi jo vidim in občutim kot izgubljanje čuta do sočloveka in ugašanje topline na eni strani v majhni enoti — družini, na drugi strani pa širše — med ljudmi.

Poznane so mi »variete« oziroma tudi že uzakonjene spremembe medsebojnih zvez. Zagovorniki teh bi verjetno znali naštetih mnogo pozitivnih strani. Jaz jih ne vidim. Vsakršen »poskus« pred sklenitvijo zakona in življenje v dvoje »kar tako« smatram za zelo neresen. Upoštevam namreč stanje, kakršno trenutno je. Zavest ni tako visoka in se ne razvija tako hitro, da bi lahko na njej gradili tako odgovorno in resno stavbo življenja dveh ljudi z naravnimi posledicami — otroci, družina, kot je »zakon« ali »ne zakon«. Sedanji ali dosedanji način uradne zveze je pustil v partnerju občutek sodgovornosti. Če je tega občutka v spontani obliki premalo, se že najde »uradno zdravilo«. Če pa te možnosti ni, je dana prilika za »danes tukaj, jutri tam...«

Novica

Iz zapisnika 23. seje izvršnega odbora združenja tozov kemične in gumarske industrije pri Gospodarski zbornici SR Slovenije povzema dva sklepa pod točko Evidentiranje investicij:

— KONUS, Slovenske Konjice — rekonstrukcija proizvodne linije umetnega usnja Konit v vrednosti 59.000.000 din z dne 8. 12. 1976.

O nameravani investiciji smo obvestili Savo Kranj. Stališče Save je pozitivno samo v primeru, da gre za rekonstrukcijo obstoječe proizvodnje. Če gre za spremembo tehnološke postopka (nanosi PVC ali poliuretana), želi Sava Kranj usklajevalni sestanek.

Po prejemu sklepa usklajevalnega sestanka bo predmetna investicija evidentirana.

— Sava, Kranj — povečanje obsega prodaje z odpiranjem nove prodajalne v občini Čačak z dne 15. decembra 1976 v vrednosti 280.000 din.

Sklep: Izvršni odbor soglasno podpira nameravano investicijsko vlaganje.

Naše skladišče v Ljubljani

V Kranju nam manjkajo lastni skladišni prostori za izdelke in deloma za surovine. V kratkem času, t. j. v tem letu, nimamo možnosti, da bi zgradili lastna skladišča, ker nimamo na razpolago investicijskih sredstev v ta namen, zato imamo tudi skladiščne prostore v najemu, ki jih moramo v doglednem času izprazniti oz. preseliti izdelke. Glede na razdrobljenost teh skladišč in slabo funkcionalnost ter relativno visoke stroške za najemnine in medskladiščne prevoze in veliko potreb po delavni sili iščemo rešitev te problematike na različne načine. Poleg tega moramo upoštevati, da izdelki niso primerno vskladiščeni, ker nekatera skladišča ne odgovarjajo sodobnemu načinu distribucije in smotrnega gospodarjenja z dobrinami, ker so naši izdelki v času velike proizvodnje in sezonskih nihanj v dinamiki prodaje vskladiščeni na prostem in le zasilno zaščiteni.

Pomanjkanje skladišnih prostorov predstavlja ozko grlo in zavira smotrno poslovanje prodajne organizacije. Na podlagi teh ugotovitev in bodoče rasti proizvodnje bo potrebno reševati distribucijsko in prodajno sposobnost prodajne or-

ganizacije. Ni mogoče razviti ustrezne prodajne organizacije, ki jo zahteva sedanja možnost proizvodnje, z obstoječimi, zlasti pa z moderniziranimi kapacitetami, ki bodo spremenile tudi delno kvalitativno in kvantitativno sestavo sedanje proizvodnje.

Začasno rešitev navedene problematike smo sklenili najemno pogodbo z BTC Javnimi skladišči v Ljubljani za skladiščne prostore v izmeri 7045 m². V skladišču je na razpolago železniški tir z nakladalno rampo in rampami za promet s tovornimi in dostavnimi avtomobili. V skladišču so pisarniški in sanitarni prostori. Na razpolago je kontejnerski terminal, carina in spedicija in druge usluge, ki so potrebne v zvezi s prometom blaga.

Z najemom skladišča v Ljubljani bomo dosegli racionalnejše, smotrnejše in učinkovitejše poslovanje naše prodajne organizacije in bodoče skupne prodaje.

Skladišče bo organizirano za potrebe Prodajne organizacije Sava za celoten asortiman in za potrebe TTI, razen vnetljivih snovi in posebnih naročil, ki jih izvršujemo tudi nadalje z lokacije v Kranju.

Lojze Šavorn

Dne 24. 1. 1977 so nas obiskali predstavniki Ljubljanske banke, med katerimi je bil tudi generalni direktor tovariš Rotar. Poleg njih so v razgovorih sodelovali še predstavniki skupščine občine Kranj in podružnice Ljubljanske banke v Kranju.

Namen srečanja je bil predvsem dogovarjanje o načinu vključevanja Save v srednjeročni program Ljubljanske banke. Vzporedno s tem so potekali tudi razgovori o tekoči problematiki, in sicer o izpadu dohodka v lanskem letu in pomanjkanju investicijskih sredstev.

Tako kot še nikoli!

Marsikdo, ki je prišel v Totro v četrtek, 13. 1. 1977, se je začudil, ko na parkirnem prostoru pred tovarno ni bilo običajne gneče, pa tudi po pisarnah in obratih je bilo nekam prazno. Ta dan je bilo odsotnih poleg ostalih še 59 krvodajalcev! V Totri že vrsto let enkrat ali dvakrat na leto organiziramo krvodajalsko akcijo, vendar tako množičnega odziva do sedaj še ni bilo. Za oddajo krvi se je prijavilo 63 članov kolektiva. Za tak rezultat ima največjo zaslugo osnovna organizacija sindikata, saj je dobro zastavljena propagandna dejavnost prepričala člane o humanosti in potrebi udeležbe v krvodajalski akciji. Omembe vredno je tudi to, da je osnovna organizacija sindikata namenila vsakemu krvodajalcu 50,00 din, poleg tega pa je za vse po končanem odvzemu krvi pripravila pri Micki izdatno zakusko. Predsednik sindikalne konference tovariš Boris Bricelj je optimist in napoveduje, da bo v naslednji krvodajalski akciji iz Totre sodelovalo kar 100 članov. To mu kar verjamemo, saj so vsi, ki so to pot sodelovali, z navdušenjem pripovedovali tako o samem odvzemu krvi, kakor tudi o kasnejšem »regeneracijskem« srečanju pri Micki, kar bo po vsej verjetnosti pozitivno vplivalo tudi na tiste, ki se to pot še niso odločili za krvodajalstvo.

Poročilo o vpisu posojila za ceste

Čeprav je bilo poročilo o vpisu posojila za ceste zaključeno že pred časom, so bile nekatere nejasnosti, ki jih je bilo treba raziskati. Poročilo, ki ga objavljamo v tej številki, je torej dokončno, vendar pa zaradi celovitosti zahteva določeno pojasnilo. Gre namreč za to, da nekateri tozdi niso dosegli predvidene vsote vpisa, zato tudi v končnem rezultatu za celotno Savo nismo dosegli 100 % predvidenega vpisa. Ko smo se pogovarjali s predstavniki

TTI, zakaj več kot 10 % manj vpisa, so povedali, da so imeli v letu 1976 izredno velik procent fluktuacije (prekinitve delovnega razmerja, odhod k vojakom), povedali so nam tudi, da so si zelo prizadevali, da bi vpisali vsi, zato je tudi ostalo zelo majhno število tistih, ki tega niso hoteli. Podobno bi najbrž lahko zapisali za TAP, medtem ko so v ostalih enotah vpisali 100 % predvidenega posojila ali več.

J. Š.

S A V A K R A N J — V P I S P O S O J I L A Z A C E S T E 1976

Vpisno mesto	Skupno število zaposlenih	Število zap., ki je vpisalo	%	Povprečni netto OD 2	Predvidena vsota vpisa posojila	Vpisana vsota posojila	Indeks	Opomba
OSS	720	711	98,75	2092,17	1506362,40	1561840,00	103,68	St. zap. v OSS (720) je štet samo za področje SRS
TTI	1378	1309	95,00	1870,12	2577020,00	2304380,00	89,42	
TAP	1018	1000	98,20	2138,00	2176484,00	2111668,00	97,02	Pri izrač. vpis. vsote so odšteti tisti vpisniki posojila, ki so zapustili DO
KET	476	465	97,68	2051,99	854100,00	858300,00	100,49	
UU	174	172	98,85	1898,96	330419,91	340100,00	102,90	
Sava	3766	3657	97,10	2010,24	7444386,31	7176288,00	96,00	Upoštevan je samo vpis posojila posamez., ne pa vpis posojila tozdiv

Kdo je odgovoren za požarno varnost?

Smo ena redkih delovnih organizacij v Sloveniji z organizirano strokovno službo, katere osnovna delovna dolžnost je varstvo pred požarom. Poleg tega imamo urejene zakonske predpise s področja varstva pred požarom. Imamo tudi dobre rezultate preventivnega in represivnega delovanja na področju požarnega varstva. Samo podatki, da smo imeli v zadnjih treh letih povprečno letno po 25 začetnih požarov in da se je od teh le eden končal z večjo škodo, da je bilo v teh treh letih izpraznjeno samo za potrebe gašenja požarov več kot 200 gasilnih aparatov in da od teh niti eden ni zatajil, (aparate namreč polnimo sami, razen tistih, ki so bili nestrokovno uporabljani), nam povedo, da je naše požarno varstvo dobro organizirano.

Ob tem pa so se v naši delovni organizaciji pojavljale nekatere nejasnosti, predvsem, kakšne so naloge poklicnih in prostovoljnih gasilcev.

Novi zakon o varstvu pred požarom je razčistil take nejasnosti prav z namenom, da bi bilo varstvo pred požarom čim bolj strokovno organizirano in da ne bi bilo nejasnosti takrat, kadar bo enotnost najbolj potrebna, torej pri gašenju požara.

Zakon jasno določa, kdo je poklicni in kdo prostovoljni gasilec. Oba si morata prizadevati za čim boljše preventivno varstvo pred požarom, zlasti poklicni gasilec, vendar je poklicnemu gasilcu to tudi poklic in delovna dolžnost, medtem ko ima prostovoljni gasilec svojo osnovno delovno dolžnost izven gasilstva.

Zelo zgrešeno je mišljenje, da nam sedaj prostovoljni gasilci niso več potrebni. Zelo so nam potrebni, predvsem pri gašenju požara, kakor tudi pri izvajanju preventivnega varstva pred požarom. Veliko vlovo odigrajo, ko so ob izvrševanju svojega dela lahko drugim za vzor pri upoštevanju požarno varnostnih

predpisov. Prostovoljno gasilstvo pa ima v Savi tudi lepe uspehe, saj je bilo od ustanovitve do danes eno najboljših gasilskih organizacij v Kranju. To pa je treba spoštovati

Štefan Luštrek, vodja poklicnih gasilcev

in se obenem prilagajati novim zahtevam in razvoju varstva pred požarom, ki v taki delovni organizaciji kot je Sava, ni več organizirano samo na prostovoljni osnovi.

Važno je tudi da se zavedamo, da varstvo pred požarom ni samo dolžnost poklicnih in prostovoljnih gasilcev, temveč je to pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi in občanov, nekateri izmed njih, to pa so predvsem vodstveni in vodilni delavci, pa imajo po zakonu in po našem pravilniku o varstvu pred požarom še posebno odgovornost.

8. februar, slovenski kulturni praznik

SEM DOLGO UPAL IN SE BAL,
SLOVO SEM UPU STRAHU DAL;
SRCE JE PRAZNO SREČNO NI,
NAZAJ SI UP IN STRAH ŽELI.

8. februar — 128. obletnica smrti Franceta Prešerna

Ob tem prazniku marsikdo razmišlja o Francetu Prešernu, o njegovem pomenu in žal marsikdo mora priznati, da se še ne zaveda popolnoma njegove veličine, da premalokrat prebira njegove pesmi, da se premalo poglablja vanje.

Prešeren je bridko občutil majhnost takratnih slovenskih razmer, v katerih njegove pesmi niso bile prijazno sprejete, še več, celo trpeti je moral zaradi njih. Slovenske pesmi je pisal v času, ko sta bila slovenski narod in slovenski jezik prezirana. Prav z njegovimi pesmimi pa je slovenska književnost dosegla evropsko višino, saj se odlikujejo po obliki in vsebini. V svojih pesmih je neustrašeno izpovedoval vero v zmago napredka in pravice, želje po osebni sreči je prepletel z željo po narodoviosvoboditvi. Vrednost njegovih pesmi so pričeli ceniti šele poznejši rodovi. Prav posebno draga pa je bila Prešernova pesem borcem v času narodnoosvobodilnega boja. V naši svobodni Jugoslaviji so se Prešernove ideje uresničile, zato nam Prešeren še danes pomeni veliko.

Mladi Kersnik je nekaj pošepetal prijatelju Höffernu in zapela sta:

»Luna sije,
kladvo bije...«

Ostali so pomagali in lovili glasove z večjim ali manjšim posluhom. Pesniku samemu pa je bilo grlo kakor zadržano. V njegovih očeh so bile solze. Zakril si je obraz z roko.

»Tudi tvojo »Zdravljico« bi morali oglasbiti, da bi jo peli, kadar sedimo pri vinu,« je dejal Kastelic. »Le zadnjo kitičko bi moral prej nekoliko izpremeniti.«

Prešeren ga je pogledal, ne da bi odprl usta; z roko se je obrisal preko lica. Kersnik pa je vprašal namesto Prešerna:

»Zakaj izpremeniti?«

»Nu, tako se mi zdi, da konec ni pravi.« In obrnjen proti pesniku je razlagal: »Prej napijaš Slovencem in Slovanom, mladenkam in fantom, ki jih bo domačijo srčno branit klical čas; človek pričakuje, da kon-

čaš s krepkim, v boj! — namesto tega pa napijaš vsem narodom in zaključiš:

Naj živi
bog, kar nas dobrih je ljudi!

Ali se ti ne zdi, da pesem nima pravega zaključka?«

Prešeren je zrl predse v kozarec in — molčal... Dobrota! Pravo človečanstvo... Saj je vedel, tega ne bodo razumeli!

Mučen molk je pretrgal Martinak s svojim čudnim modrovanjem: »Hm! Zares: dobrota izključuje boj. Dobrota sploh ni ideal, ki bi bil vreden kakršnega koli napora. Dobrota je sirota, pravi že pregovor. »Dvigni se in udari!« to naj bi bilo geslo.«

Drugi so mu pritrjevali. Kaj bi z dobroto narod, ki se šele bori za svobodo in enakopravnost!

Prešernova spodnja ustna se je pričela tresti, oči so mu zažarale... Ali ni človečanstvo, to je vse ono,

kar nas loči od zverstva, največji ideal na zemlji?... Seveda — brez boja ga ne uveljaviš.

Utihnili so okrog njega in se ozrli vanj, češ: Zdaj nam jo zasoli! Se že pripravlja! Zdajle pride kakšna prav krepka!

A ni prišla. Le tišina je čudno zavezala med njimi. Prešernova ustna se je umirila, s prsti je sukala kozarec pred seboj. Skriva so pogledi merili njegovo rumeno obličje. Le polagoma se je spet razživel pogovor. V srcih jim je ostala nedoločena muka... Velikega duha, ki je

plaval visoko nad njimi soncu naproti — niso razumeli. Niso razumeli najvišjega ideala, do katerega se je vzpel veliki pesnik. Začudeno so opazili novo spremembo na Prešernu: njegova plahost — ali je bil prezir? — njegov molk in njegovo vsej okolici odmaknjeno ždenje.

»Bolan je. Življenje ga več ne zanima,« so sodili v srcih in si skrivaj govorili s pogledi.

On pa je sedel med njimi, se včasih vzdramil iz zamišljenosti, pogledal po njih naokrog in se z mrtvimi očmi zazrl predse.

Zdravljica

Prijatlji! obrodile
so trte vince nam sladko,
ki nam oživlja žile,
srce razjasni in oko,
ki utopi,
vse skrbi,
v potrtih prsih up budi!

Komu najpred veselo
zdravljico, bratje! čmo zapet?'
Bog našo nam deželo,
Bog živi ves slovenski svet,
brate vse,
kar nas je
sinov sloveče matere!

V sovražnike 'z oblakov
rodu naj našga treši grom;
prost, ko je bil očakov,
naprej naj bo Slovincov dom;
naj zdrobe
njim roke
si spone, ki jim še teže!

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
otrok kar ima Slava,
vsi naj si v roke sežejo,
de oblast
in z njo čast,
ko pred, spet naša boste last!

Bog živi vas Slovenke,
prelepe, žlahtne rožice;
ni take je mladenke,
ki naše je krvi dekle;
naj sinov
zarod nov
iz vas bo strah sovražnikov!

Mladenčil zdej se pije
zdravljica vaša, vi naš up;
ljubezni domačije
noben naj vam ne usmrti strup;
ker zdej vas,
kakor nas,
jo srčno branit kliče čas.

Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat' dan,
ki, koder sonce hodi,
preprij iz sveta bo pregnan,
ko rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

Nazadnje še, prijatlji!
kozarce zase vzdignimo,
ki smo zato se zbratli,
ki dobro v srcu mislimo;
dokaj dni
naj živi
vsak, kar nas dobrih je ljudi!

Rojstna hiša
dr. Franceta Prešerna
v Vrbi na Gorenjskem

Mladina v Totri se zaveda potrebe po večji aktivnosti

20. 1. 1977 je bil prvi sestanek osnovne organizacije ZSM Totra v letošnjem letu. Mladinci so kritično ocenili svoje delo v preteklem letu. Izvedenih je bilo nekaj akcij, vendar ne dovolj, da bi bili s svojim delom lahko zadovoljni. Mladina je tudi premalo sodelovala z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v podjetju. Prav tako so bili kritično ocenjeni mladi komunisti zaradi premajhne aktivnosti.

Po oceni dela v preteklem letu so se mladinci lotili obravnave plana dela za leto 1977. Pri tem jim je z nasveti pomagal predsednik sindikalne organizacije Totra tovariš Boris Bricelj in tudi tovariš Dušan Delani, član občinske konference

ZSMS. Predvsem je treba akcije, ki jih imajo v načrtu, bolj konkretizirati, saj jim bo to omogočilo, da bodo naloge hitreje in bolje izpolnjevali.

Ko že poročamo o mladini, naj omenimo še njihovo prvo solidarnostno akcijo v tem letu. Konec januarja je delavcu Francu Francku, ki je član osnovne organizacije ZSM Totra, pogorelo vse imetje. Mladinci so soglasno sklenili, da mu pomagajo. Iz skromnih, prihranjenih sredstev so mu dali pomoč v znesku 2.000 din. Res to ni velik znesek, je pa veliko vreden, saj so z njim v stiski pomagali svojemu tovarišu — sodelavcu.

Irena Jeza

Tudi sreča pride ob novem letu

V Zadnji številki Save 76 je bil objavljen razpis za novoletno zgodbo ali sliko. Žal smo v uredništvu dobili samo eno pismo z novoletno vsebino. Z ozirom na to, da je bil sestavek preobsežen za objavo v našem glasilu, smo prosili enega od članov odbora za informiranje, da jo skrajša, seveda s tem, da v ničemer ne okrne prave vsebine.

Novoletno zgodbo objavljamo, avtorici se za sodelovanje lepo zahvaljujemo, nagrado pa ji bomo poslali po pošti.

Uredništvo

Novoletni dan. Na ta dan so vsi ljudje veseli. Tudi tisti, ki so imeli med letom težke trenutke — trenutke bolečine, solza in muk. Ali pa so tudi zares veseli? Ali ni ta veselost samo zaradi samega novoletnega dne, samo zaradi drugih ljudi? Bolečina srca je močnejša od radosti in veselja. Ali za take ljudi ne bi bilo boljše, da se izjočejo kot pa, da se delajo veseli in srečni? Zanje novoletni dan ne more biti prelomnica v življenju! Tako sem premišljevala, ko sem se dva dni pred novim letom sprehajala po mestu in opazovala praznični vrvež. Ali zares ne more biti?!

Vrnila sem se domov. Kmalu zatem me je obiskala prijateljica Maja. Videla sem, da jo nekaj teži, to-

da ni in ni mogla spregovoriti. Toda končno. Zmagale so solze in na mojih ramah se je razjokala. Tako ji je malo odleglo in pokazala mi je pismo, ki ga je prejela od bratrance Bojana. Na hitro sem ga preletela; zastala sem ob vrstici: »Maja, pridi za novo leto k nam! Ne morem več vzdržati!« Takoj sem vedela, za kaj gre, saj sem Bojanovo družino poznala. Z Majo sem tam enkrat preživela počitnice. Bojan je bil edinec, a ni bil srečen. Ni bil deležen sreče toplega doma in materine in očetove ljubezni. Nasprotno. Starša sta mu ob vsaki priliki pokazala, da jima ni do njega; zaničevala sta ga, zasmehovala ter zelo pogosto tudi pretepala. Bojan ni bil srečen otrok. Zelo je bil navezan na Majo. Vezalo ju je trpljenje, kajti tudi Maja ni imela lepega otroštva. Njena mati se je vdajala alkoholu in prepiri so bili zelo pogosti. Majin oče je spoznal, da tako ne bo šlo več naprej in se je odločil za ločitev. Tudi Maja je to spoznala in sklenila, da bo ostala pri očetu. Nikoli ji ni bilo žal, kajti mati se je mesec dni po ločitvi smrtno ponesrečila. Njen odrešenik je bil avto.

Vedela sem, kaj Bojanovo pismo pomeni za Majo. Morala bo iti k sorodnikom in tam tudi na silvestrski večer gledati, kako lastni starši uničujejo svojega otroka. Nisem dolgo premišljevala. Sklenila sem, da bom odšla z njo, da ji bom za oporo.

Na pot sva odšli v četrtek, zadnji dan v letu. Avtobus naju je odložil že malo pred vasjo, tako da sva zadnji del poti prepešali. Nisva veliko govorili. Majin obraz je bil blede in utrujen. Vedela sem, da se boji večera, ki je pred nama. Bojanovo trpljenje jo bo spominjalo na njene temne dni otroštva.

Ko sva dospeli do hiše, kjer je živel Bojanova družina, sva že na dvorišču zaslišali vpitje. Pohiteli sva in ko sva vstopili, se nama je nutil

mučen prizor; Bojana sta starša ravnokar pretepala. Najin prihod ju je presenetil in bila sta kar malo v zadregi. Bojan, sicer močan šestnajstletnik, pa ni mogel premagati solz — solz sramu in trpljenja. Bojanov oče se mi kljub vsemu ni zdel tako slab. Toda Bojanova mati! — Iz oči ji je žarelo sovraštvo in hudobija. Zmuznila sem se ven. Bila je lepa, jasna noč in na nebu so svetile zvezde. Koliko zvezd! Zvezde ne poznajo trpljenja. Zakaj Bojan ni zvezda?! Za menoj je prišel na dvorišče tudi Bojan. Bil je na koncu s svojimi močmi in s težavo je iztisnil iz sebe: »Zakaj sem se rodil? Niti lastni starši me ne marajo. Tega ne morem več vzdržati. Odšel bom od doma!« Ta trenutek sem se odločila: govoriti moram z njegovo materjo. Moj sklep je bil trden in čakala sem na ugodni trenutek, ko bom sama z njo. Ta trenutek se mi je zares kmalu ponudil in s težavo sem začela: »Ali ne bi mogli vi...« Bojanova mati je verjetno zaslutila, kaj sem hotela reči, kajti zakričala je nad menoj: »Izgini, izgini iz moje hiše, ti, ti... zoprnica!« V oči so mi privrele solze, a vseeno sem ji do konca povedala to, kar sem že dolgo nosila v srcu: »Zakaj ste potem rodili Bojana, če ga zaničujete, pretepete, sovražite? Zakaj, zakaj, vi dobra zlata mati?«

Zbežala sem iz hiše in tekla, tekla... Tekla brez cilja, tekla za vo-

zom upanja za Bojanovo srečo. Toda voz mi je ušel, ušel na drugi konec sveta — vsaj tako se mi je zdelo. Ko sem tako tavela po vasi, sem nenadoma zaslišala, da me nekdo kliče. Bila sta Bojan in Maja, ki sta me iskala. Povedala sta mi, da Bojanova mati joče, joče zato, ker mu je toliko hudega storila, ker je zaradi nje trpel, ker... tako da je rekla.

Razveselila sem se. Torej vendarle. Srce ji je pokazalo pravo pot. Stekli smo proti domu. Prišli smo ravno opolnoči. Ko smo si zaželeli srečno novo leto, je mati objela svojega sina Bojana in ga poljubila. Poljub je bil dan iz ljubezni, iz srca — poljub, na katerega je Bojan čakal tako dolgo. Bili smo že v novem letu. Povsod sem videla nasmeh, pristen, neponarejen nasmeh sreče in veselja. To je bilo do sedaj moje najlepše novo leto, kajti k tej sreči sem nekaj pripomogla tudi jaz.

Danes sem prepričana, da sem pomagala k sreči, družini, ki je skoraj že razpadla in da to ni bila samo trenutna, »novoletna« sreča, saj sem prejela pred dnevi Bojanovo pismo, v katerem mi piše: »Milena! Šele sedaj vem, kaj je to materina ljubezen in dobrota. Hvala, hvala ti za to srečo, do katere si mi pripomogla in ki je nepozabna.«

Sedaj vem, da tudi sreča lahko pride ob novem letu.

Milena JERMAN

Savski planinci v letu 1976 in kako bo v letu 1977?

Leto se je izteklo in prav je, da napišem nekaj besed o delu naše sekcije.

Če sem kritičen, potem lahko zapišem, da bi lahko naredili še več, kot smo. Začetna vna, ki se je pokazala v začetku leta, je proti koncu usahnila, čeprav smo pri organizaciji naših izletov zelo odvisni od vremena in pa tudi od urnika delovnih sobot. Vseh izletov se je udeležilo okrog 200 članov našega kolektiva, kar je okrog 20 ljudi na izlet.

Začeli smo s Kališčem in Komno kot zimskim treningom pred spominskim pohodom na Stol, ki je vsako leto v mesecu februarju. Skoraj bi pozabil omeniti še spominski pohod po poteh partizanske Jelovice januarja meseca. Marca meseca nas je že vabil spominski pohod na Porezen, ki se ga je udeležilo 42 Savčanov. Kljub težkim pogojem (sneg, led, slabo vreme) so se vsi udeleženci srečno vrnili domov. Lepo je uspel tudi izlet na Nanos, ki ga je vodil tov. Alojz Ilijaž. V poletnih mesecih je bilo nekaj izletov na Triglav z okolico; ti izleti so bili organizirani po posameznih tozidih oziroma službah. Tako so bili na Triglavu sodelavke in sodelavci iz RTI in KET, pod vodstvom tov. Franca Jeklarja in Bineta Ovina. Zadnji izlet, ki smo ga organizirali, pa je zaradi slabe udeležbe odpadel.

Zavedamo se, da bi bilo dobro organizirati mogoče bolj zanimive izlete na bolj oddaljene vrhove, vendar moram takoj poudariti, da so taki izleti dragi (avtobusni prevoz) in da zahtevajo tudi močnejšo vodniško udeležbo. Voditi izlet v bolj zahtevna območja ali v nepoznane kraje zahteva zaradi varnosti udeležencev in

pa uspeha izleta samega večje številne izvežbanih vodnikov in v skrajnem primeru tudi sodelovanje gorske reševalne službe. Tako močne vodniške ekipe pa trenutno v našem podjetju še nimamo.

Za drugo leto imamo v načrtu poleg udeležbe na tradicionalnih pohodih, kot so pohod po poteh partizanske Jelovice, spominski pohod na Stol, Porezen, dan Kokrškega odreda itd., večjo prisotnost na vrhovih okoli Kranja, ki spadajo v novo odprto transverzalo »Kranjski vrhovi«, ki je bila odprta v letu 1976. Namen te transverzale je večja prisotnost slovenskih planincev na obmejnih vrhovih, kot so Virmikov Grintovec, Velika Baba, kjer doslej ni bilo možnih pristopov oziroma so vodili z avstrijske strani. Poleg tega nam ta transverzala odpira nove, doslej nepoznane pristope na Rinko, na Stegovnik, Javorov vrh itd. Izleti, razen na Babo, Rinko, niso alpinistično zahtevni, možni so enodnevni izleti in tudi avtobusni prevoz nam ne bo pobral preveč denarja.

Planinski vestnik, glasilo slovenskih planincev, je preko naše sekcije naročilo 70 članov našega kolektiva. To je lepo število, še lepše pa bi bilo, da bi se nekateri od teh naročnikov udeležili tudi naših izletov.

Upam, da nam bo v letu 1977 vremen bolj naklonjeno, da se bomo bolj pogosto srečevali na naših izletih, obenem pa želim vsem članom kolektiva Save v svojem imenu in v imenu planinske sekcije srečno in zdravo novo leto 1977 ter veliko delovnih uspehov.

Stane Markelj

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Stular, tehnični urednik Peter Bogataj, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk in klišej GP Gorjanski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).